

חזקו ויאמץ לבבכם

שעורו השבועי של מרן הגאון הרב צמח מאזוז שליט"א

איך זוכים לתורה?

לשאוף לגדולים | אנחנו הבחירה של הקב"ה | צריך לבוא לקחת את הבינה מהקב"ה | בשביל לזכות בתורה צריך עמל ויגיעה | המאמץ של רות | להשתוקק לתורה

אחרי טקס של דקה הוריד את הבגדים, קיפל אותם, שם אותם מתחת למיטה ונרדם. (את השקית הזו הוא היה תמיד לוקח איתו להיכן שהיה הולך). למחרת בבוקר כאשר הלכו לעבוד, אמר לו: "אני ראיתי אותך אתמול בלילה, תוכל לגלות לי מה עשית?!", התפלא הגוי: "מה? אתה ראית אותי?!", ענה לו הרב: "אכן, אני ראיתי, אם אתה לא רוצה שאגלה אני לא אספר לאף אחד, אבל אני רק רוצה לדעת מה עשית". אמר לו הגוי: "אלו שכלאו אותנו, חושבים שאנחנו עבדים שלהם. אני הייתי המפקד הראשי בצבא, הייתי נותן פקודות לאלפי חיילים! כיום אני מושפל כאן, אבל אם אכניס את זה לראש שלי, אני עלול להתייאש ולהתמוטט! אסור לי לשכוח מי אני! לכן כל לילה אני לובש את הבגדים שלי כמפקד, אני עומד זקוף וכביכול נותן פקודות ומדבר עם האויר, בשביל להחזיק את עצמי ולזכור שאני לא עבד לאנשים האלה. זה נותן לי את הכוחות והתקווה להמשיך ולחיות עד שנצא מתוך המחנה הזה."

כל ישראל בני מלכים

מדוע אנחנו צריכים לומר בברכות התורה: "אתה בחרתנו מכל העמים"? הרי הקב"ה יודע שהוא בחר בנו מכל העמים, לשם מה אומרים את זה? אלא בשביל שלא נרגיש את עצמנו כמו אומות העולם שהכל מותר להם, אוכלים שקצים ורמשים ועוד כל מיני מרעין בישין, לא! הקב"ה בחר בנו! אני אדם מובחר, אני לא אלך אחרי הזרם של הגויים! מה החליטו הגויים עכשיו ללבוש? מכנסיים צמודות כמו גרב?!! למה שאני אלך איתם? אני מובחר! הקב"ה בחר בנו ואין לנו להדמות לגויים. בשכר שלושה דברים נגאלו ישראל, שלא שינו שמם, לשונם ומלבושם (ויקרא רבה פרשה ל"ח סימן ה). אני יהודי! גם בתוך עם ישראל יש דרגות, יש

קנאת סופרים

כולם יודעים שהתורה כמו מונחת בכיסו של מרן רבנו ראש הישיבה. אתם יכולים לראות בגליונות הישנים של ירחון "אור תורה" שערך מרן ראש הישיבה, כמה פעמים היו הרבנים כותבים "כתוב בחז"ל" בלי מקור, ויש למטה הערה של מרן ראש הישיבה: דבר זה לא נמצא בתלמוד בבלי, לא בתלמוד ירושלמי, לא במדרש, לא בספרי ולא במכילתא. איך אדם יכול לומר דבר כזה? הוא עבר עכשיו על כל דברי חז"ל?! אנחנו גדלנו בתונס, שלושה אחים שאבא שלהם מחזיק אותם חזק בידים שלו שלא ייגררו אחרי הרחוב. תמיד חשבנו שאנחנו באמת הטובים, וכך באמת היה, בקושי היו התלמידים באים לשיעור חוץ מאיתנו. כאשר ביקשנו מהרב לתלמוד פירוש מהרש"א על הגמרא, כל הילדים בכתה צעקו: "מה?! בגלל ה'מאזוזים' אנחנו צריכים לתלמוד מהרש"א?! זה קשה לנו, שילמדו עם אבא שלהם!" זה על מהרש"א, משמרות כהונה מאן דכר שמייה... היינו שונים לטובה משאר התלמידים. אבל אמר ראש הישיבה, אם היינו גדלים בארץ ישראל והיינו מרגישים את התחרות של התורה כאן, כל אחד לומד יותר מהשני, אז היינו היום הרבה יותר גדולים! מרן עם כל הגדולה והידיעה וההיקף שלו בתורה, אומר שאם היה פה היה מגיע ליותר.

מפקד שנשאר מפקד

קראתי סיפור שמגיד המשרים הרב יעקב גלינסקי זצ"ל מספר על עצמו². היתה תקופה שהרוסים הענישו אותו שיעבוד בסיביר. לילה אחד לא באה לו השינה, פתח את העיניים, והנה הוא רואה אסיר גוי גבוה קם ממיטתו, מוציא מהתיק שלו שקית עם בגדים, מתלבש, נעמד ועושה סימנים כאילו הוא נותן פקודות. מיד

1. בישיבת פורת יוסף בעיר העתיקה, כאשר היה מגיע הלילה היו סוגרים את השערים, היה מסוכן להיות שם בלילה. בגלל זה מרן רבנו עובדיה יוסף זצ"ל היה הולך בלילה לישיבת חברון, והיו מראים לו בחורים שיודעים ש"ס שלם, או בחורים שיודעים כמה סדרים מתוך הש"ס, וזה עודד אותו. היתה ביניהם קנאת סופרים.

2. באחד הספרים שלו הוא מספר, שיש לו יותר מחמש מאות צאצאים בן פורת יוסף! הוא זכה להגיע לסביבות גיל מאה, וברוך ה' היה בריא והיה הולך עד החודשים האחרונים. הוא היה בהרבה מקומות מסוכנים, אבל מי שהקב"ה חפץ לתת לו חיים, יוכל להתגלגל גם מאה גלגולים וה' שומר אותו. הוא היה גם בסיביר, גם אצל הגרמנים, הוא עבר תלאות רבות, והקב"ה שמר אותו.

את הכהנים ויש את הלויים,
אין האצבעות שוות, זה ארוך וזה
קצר, ואילו אנחנו בני תורה!

השכר אחרי העמל

בשביל לזכות לתורה צריך הרבה עמל, מי שחושב שישב רגל על רגל ויבוא לו המלאך גבריאל ללמד אותו את כל התורה, כמו שכתוב בגמרא במסכת סוטה (דף ל"ו ע"ב) שבא ולימד את יוסף הצדיק שבעים לשון בלילה אחד, הוא מתעצל ומשקר על עצמו. אדם לא ישלה את עצמו, זה לא כך! צריך עמל! הקב"ה מעריך את העמל! שני אנשים ישבו ולמדו, אחד היו לו הפרעות מצד ההורים או החברים או הבריות וכדומה, אבל הוא התגבר על הכל, כאן חטף עשר דקות, ושם חטף לו רבע שעה. אבל לשני לא היה חסר כלום ברוך ה', ישב במזגן ולמד ללא שום הפרעה. זה למד עשר שעות וזה למד עשר שעות, האם השכר של שניהם שווה? לא! לפום צערא אגרא (אבות פ"ה מ"ג)! במסכת סוטה (דף כ"ב ע"א) מסופר שרבי יוחנן ראה אשה זקנה שהיתה הולכת לבית הכנסת כל יום, אבל היתה הולכת לבית כנסת שלו שהיה רחוק מבייתה. אמר לה רבי יוחנן: "סליחה גברת, את לא גרה ברחוב פלוני? יש שם בית כנסת יותר קרוב, ומדוע את באה עד לפה?", ענתה לו האשה: "כבודו לא יודע! יש לי בזה שכר פסיעות!", שכר פסיעות, יותר השתדלות, יותר מאמץ! כאשר אני הולך לבית הכנסת, יש מעלית ליד הדלת שלי, אבל אני משתדל לרדת במדרגות, כדי להרויח שכר פסיעות. שכר פסיעות זה דבר שהקב"ה משלם עליו הרבה! כל דבר שכרוך במאמץ, הקב"ה משלם עליו הרבה.

שאין לך איפה ללון? אם מישהו
אומר לך שיש לו חדר נוסף בבית
ואת יכולה לבוא ללון בו, אסור לך בגלל
שיש שם גבר. למה לך כל זה?", ענתה רות:
"באשר תליני אלין!", אמרה לה נעמי: "אבל אסור
לנו לצאת בשבת אלפיים אמה מחוץ לעיר". ענתה
לה: "באשר תלכי אלך, עמך עמי ואלקייך אלוקיי!", נעמי
הקשתה עליה את החיים של דת ישראל, אבל רות אמרה
לה, מה שתגיד לי אני אעשה. הוסיפה נעמי הזהירה אותה:
דעי לך, יש לנו שני בתי קברות, יש בית קברות של חייבי מיתות
בית דין, ויש בית עלמין אחר של שאר הנפטרים, אסור לקבור רשע
על יד צדיק. ושוב ענתה לה רות: "ושם אקבר". איפה שצריך להקבר
אני אקבר. "ותרא כי מתאמצת היא ללכת איתה, ותחדל לדבר אליה",
נעמי הרפתה מהשכנועים ולקחה אותה איתה. הדברים שאמרתי הם
על פי הגמרא במסכת יבמות בדף מ"ז ע"ב (ע"ש).

מה השכר ששילם הקב"ה לרות?

אבל הקב"ה לא שוכח, ברוך משלם שכר טוב ליראיו. שילם לרות
שכר גדול על זה. מי יצאו ממנה? דוד המלך ומלך המשיח! הפסוק
אומר על שלמה המלך: "וַיִּשְׁשׁ פֶּסַח לְאֵם הַמֶּלֶךְ" (מלכים-א' ב' י"ט),
ואמרו רבותינו במסכת בבא בתרא (דף צ"א ע"ב), אם המלך זו רות
אמה של מלכות. רות זכתה והאריכה ימים, וראתה את הצאצא שלה
שלמה המלך יושב על כסא מלכותו, והיא היתה יושבת על כסא
מיוחד לידו. אלו הפירות של המאמץ בעולם הזה.

השתוקקות לתורה

"ותן בלבנו בינה להבין ולהשכיל לשמוע ללמוד וללמד", מי
שמשתוקק לתורה, הקב"ה עוזר לו לקבל אותה. מי שיגיד לכם
שתוכלו לקבל את התורה בקלות, הוא שקרן, זה ודאי קשה, אבל
הקושי הזה לא ירתיע אותנו, הוא לא יפריע לנו מלעסוק בתורה!
להתחנך ולהביא ילדים זה קל? האשה גם עובדת בבית, וגם
צריכה לקום ולתת לתינוק מה שצריך, זה קל? לא, זה לא קל! זה
קשה! אבל מכיון שיודעים שזה דבר גדול, יודעים שזה דבר חשוב,
בשביל זה משקיעים אפילו שזה קשה. כמה שזה יותר קשה, אחר
כך סייעתא דשמיא גדולה. נשתדל בעזרת ה' להוסיף, לא בשביל מי
שיראה אותנו, בשביל הקב"ה! נשתדל ונעשה את רצונו של הקב"ה.
הקב"ה שמח כאשר רואה אותנו עמלים בתורה, ומי שישתדל יראה
בסייעתא דשמיא שכר טוב בעמלו בעולם הזה ובעולם הבא!

כי מתאמצת היא...

במגילת רות (א' י"ח) קראנו: "וַתֵּרָא פִּי מִתְאַמֶּצֶת הִיא לְלֶכֶת אִתָּהּ,
וַתַּחְדֹּל לְדַבֵּר אֵלָיָהּ". ההלכה אומרת שבית דין צריכים להימנע
מלהכניס גרים לעם ישראל. אומות העולם בדיוק הפוך, מוחמד
הרג עשרות אלפי יהודים כדי שיקבלו את האיסלאם שלו. הנוצרים
כמה הרגו בשביל שיקבלו את ה"ישו" שלהם. אבל עם ישראל לא כך,
מי שבא להתגייר, אומרים לו: למה באת להתגייר? אתה היום יכול
לאכול טרף, יכול לעבוד בשבת, אם תהיה יהודי אתה תהיה מוגבל,
יש דברים שמותר ודברים שאסור! מרחיקים אותו כדי שלא יהיה
מעוניין.

אמרה נעמי לרות: "משתלם לך להיות יהודיה! קשה להיות יהודיה!
יש איסור יחוד, אסור ללון בבית שיש שם גבר, את יכולה לעמוד במצב

עקב שהותו של הרב שליט"א בחו"ל, מסר את השיעור
בנו מורנו הגאון הרב רפאל מאוז שליט"א,
ר"מ בשיבת "כסא רחמים"

שמחה והתלהבות בקיום המצוות

אל מול פני המנורה

יאירו שבעת הנרות? הקנה האמצעי נקרא מנורה, כי הוא יוצא
מגוף המנורה. אבל ששת הקנים האחרים, הם יוצאים מן הצדדים.
לכן הוא לעומתם, נקרא מנורה. אומרת התורה: "אל מול פני
המנורה יאירו שבעת הנרות" דהיינו הנרות הימניים והשמאליים
יהיו לכיוון הנר האמצעי, וזאת הכוונה "אל מול פני המנורה

פרשת השבוע היא פרשת בהעלותך, בה נאמר: "דבר אל אהרן
ואמרת אליו בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו
שבעת הנרות" (במדבר ח' א'). מה הפרוש "אל מול פני המנורה

יאירו שבעת הנרות". התורה אומרת "בהעלותך", מה הפירוש "בהעלותך"? כשמדליקים את האש. ולמה זה נקרא "בהעלותך", לשון עלייה? מפרש רש"י, שהתורה באה לומר שצריך להדליק את הפתילה עד שתהא השלהבת עולה מאליה, דהיינו לא מספיק רק שיתפס מעט אש בפתילה, אלא ימשיך להדליק את הפתילה עד שהשלהבת תיתפס טוב בפתילה. ומזה למדו גם כן לגבי נרות שבת, כשמדליקים נרות שבת לא מדליקים מעט את הפתילה ומיד עוברים לנר הבא, אלא יחכה עד שיתפס השלהבת טוב בנר, ורק אחר כך יעבור לנר הבא.

הפסוק שלאחר מכן אומר: "ויעש כן אהרן, אל מול פני המנורה העלה נרותיה כאשר ציוה ה' את משה". אומר רש"י, להגיד שבחו של אהרן שלא שינה. אהרן עשה כמו שהקב"ה אמר, ולא שינה ממה שנאמר לו. שואלים, מה החידוש בכך? ודאי שאהרן יעשה מה שציווה אותו הקב"ה, מה החידוש בזה להגיד שבחו של אהרן שלא שינה? מסבירים על פי סיפור ידוע, על רבי לוי יצחק מברדיטשב. הוא היה אב בית דין בברדיטשב, ויש עליו הרבה סיפורים יפים ומעניינים איך הוא היה אוהב ללמד זכות על כל אחד מישראל על כל דבר, ובכל מיני עניינים, תמיד היה מחפש ללמד זכות על ישראל. רבי לוי יצחק היה אדם מלא התלהבות. מסופר עליו שבילל סוכות הוא היה מחכה שיגיע הבוקר בשביל ליטול ארבעת המינים, ואיך שהגיע הזמן שראוי היה ליטול לולב, מיד רץ בהתלהבות עצומה למקום שבו היו מונחים ארבעת המינים שלו, והוא לא שם לב שהיתה שם דלת מזכוכית, תקע את ידו במהירות, הוציא את האתרוג ובירך בשמחה עצומה על נטילת לולב... התורה מדגישה את שבחו של אהרן שלא שינה, לכאורה אהרן מתלהב שהקב"ה נתן לו את הזכות להדליק את המנורה בבית המקדש, אבל אע"פ כן הוא כבש את ההתלהבות שלו והדליק כמו שהקב"ה ציוה, הוא לא שינה ולא רץ מלא התלהבות ותוך כדי הריצה נשפך לו השמן והוא לא הצליח להדליק... אלא כבש את כל ההתלהבות, והדליק את הפתילות של המנורה כמו שצריך.

ויש אומרים פירוש יותר פשוט, מה הכוונה להגיד שבחו של אהרן שלא שינה? טבעו של העולם, דבר שאדם עושה אותו פעם בכמה זמן, מצווה שהיא נדירה, אנשים עושים אותה בהתלהבות ובשמחה. כמו לדוגמא ברכת החמה, היא פעם בעשרים ושמונה שנים. איזה הכנות יש לזה... מדפיסים ספרים מיוחדים וכולם מתכוננים ומחכים ומברכים אותה בהתלהבות ובשמחה עצומה. מצוות אתרוג, כל בן תורה וכל אדם שיודע קצת את הערך של המצוות לא לוקח אתרוג איזה שיהיה איך שיהיה, אלא מחפש אתרוג יפה ומהודר, אתרוג שכמעט אין בו כתמים או עלים, שיהיה יפה ומהודר. מוכנים להשקיע בזה הרבה כסף, וזה לכבוד המצווה. למה? כי זו מצווה שבאה פעם בשנה, יש שבעה ימים בשנה שנוטלים בהם לולב, אדם משקיע על זה. מאבד זמן כביכול ומחפש לולב יפה ואתרוג יפה, ומשקיע על זה הרבה כסף. זו מצווה דאורייתא, אמת. אבל גם קריאת שמע היא מצווה דאורייתא... גם שם צריך לקיים את המצווה בצורה מהודרת, לא רק לקרוא קריאת שמע כמו שיצא אלא לעשות אותה בצורה מהודרת. גם בקריאת שמע יש מה להזדר, לעשות רווח בין הדברים לדוגמא.

מרן בשולחן ערוך (סימן סא) השקיע כמה סעיפים וכתב על מצוות קריאת שמע שצריך להפסיק מעט בין "לעולם ועד", ל"ואהבת". עוד מרן כתב שצריך להפסיק בין "היום" ל"על לבבך", שצריך

להפסיק בין "היום" ל"לאהבה", צריך להפסיק בין "אשר נשבע" ל"ה" כדי להטעים יפה את העין, צריך להתזיז זי"ן של "תזכרו", צריך ליתן רווח בין "וחרה" ל"אף" שלא ישמע וחרף, צריך לתת רווח בין תיבה שסוף תיבה כתחילת תיבה שאחריה, כגון "בכל - לבבך", "על - לבבכם", זה מסתיים בל' ומתחיל בל'. צריך בכל א' שאחר מ', להפסיק בהם. כגון "ולמדתם - אותם", ולמדתם מסתיים במ', אותם מתחיל בא'. הא' יכולה להיבלע, וגם על זה מרן כותב, שצריך להפסיק ביניהם. מרן השקיע וכתב כמה הלכות בשולחן ערוך על קריאת שמע, אז זו מצווה דאורייתא ואתרוג הוא מצווה דאורייתא, באתרוג כולם משתדלים לקחת אתרוג יפה ומהודר כמו שצריך, ולא איזה אתרוג שיוצאים בו ידי חובה. וכך צריך להקפיד גם בקריאת שמע שהיא מצווה דאורייתא.

הגאון רבי יחיאל מיכל שטרן, בעל ספר "כשרות ארבעת המינים", חיבר ספר על מרן הרב עובדיה, וסיפר שם, שכשהוא הוציא את הספר כשרות ארבעת המינים והביא את הספר למרן הרב עובדיה, מרן הרב עובדיה אמר לו: "מה? ספר שלם אתה עושה על כזה דבר? הרי כתוב בבית יוסף שרוב אתרוגים ולולבים כשרים, מה אתה עושה ספר שלם על כזה דבר?" טוב, אשריהם ישראל קדושים שהולכים ומתאמצים ולא מסתפקים בלולב כשר, אלא בלולב יפה ומהודר. ואפילו שבוודאי ובוודאי שאפשר לצאת ידי חובה לכתחילה שבלכתחילה על ידי שאדם יקח מחברו שקנה לולב או אתרוג יפים, ויגיד לו: תביא לי בבקשה את הלולב והאתרוג שלך מתנה על מגנת להחזיר, יקח אותם רגע אחד ממנו, יברך על נטילת לולב, ירים את הלולב וזהו... גמרנו, יצא ידי חובה. לא בדיעבד, אלא לכתחילה גמור, זה בסדר גמור, כי הוא עשה את המצווה כמו שצריך. לעומת זה בקריאת שמע אם אדם קורא ולא מדקדק כמו שצריך בקריאת שמע, הוא יצא ידי חובה כיון שקרא ולא דקדק באותיותיה יצא ידי חובה, אבל זה לא מהודר. למה באתרוג אדם מהדר ואילו בקריאת שמע פחות מהדר? ההבדל ביניהם שקריאת שמע היא כל יום, שחרית וערבית, והוסיפו עליהם גם קריאת שמע בקורבנות, והוסיפו גם קריאת שמע שעל המיטה. אבל האתרוג זה פעם בשנה, על זה הולכים ומשקיעים זמן. אבל באמת זה לא ככה. גם קריאת שמע היא חשובה מאוד וצריך לדקדק באותיותיה.

וחכמים אומרים, שהמדקדק בקריאת שמע מצננים לו גהינם (ברכות ט"ו ע"ב). אז כל אחד רוצה שיהיה לו מזגן, אבל למעלה אי אפשר לקנות מזגן... איך קונים שם מזגן? על ידי שמדקדקים בקריאת שמע. והסבירו בזה, למה מי שמדקדק בקריאת שמע מצננים לו גהינם? כיון שהוא מתאמץ כשהוא קורא והגוף שלו מתחמם, מידה כנגד מידה מורידים לו מהחום של הגהינם. אנחנו לא יודעים מה זה החום של הגהינם, אין לנו תפיסה בחום של הגהינים בכלל, ולא יכולים להבין בכלל מה זה. אבל על כל פנים אנחנו מאמינים בדברי חז"ל שמי שקורא קריאת שמע בדקדוק מצננים לו גהינם. צריך לדקדק בקריאת שמע ולא להסתפק באיך שיצא, וכמובן לבטא את האותיות כמו שצריך. ברור שאם אדם קרא איך שקרא יצא ידי חובה, נכון, אבל מי שהוא יכול לעשות מצווה יותר מהודרת צריך להשתדל לעשות מצווה יותר מהודרת. נכון שבהתחלה לדקדק בכל קריאת שמע זה קצת קשה, אז בהתחלה יעשה פסוק אחד, אחר כך יתרגל ויעשה שני פסוקים, לאחר מכן יעשה לו טבע, עד שיהיה לו בקלות ובמהירות בצורה נכונה ומדויקת. וכמובן לבטא את האותיות כמו שצריך שהק' לא יהיה כ', יש ק' ויש כ'. ויש ט', ויש ת'. ויש ו' ויש ב'. ויש צ'... אי אפשר

א' ויש ה'. "ואהבת", צריך להבדיל בין האותיות. וגם להדגיש את האות י' כמו לדוגמא בפסוק "שמע ישראל", ולא "שמע אישראל"... אלו דברים שצריכים לשים לב אליהם. מצוות קריאת שמע היא מצווה שנמצאת כל יום, מצוות תפילה היא מצווה שנמצאת כל יום.

מִן כּוֹתֵב בְּשִׁלְחָן עֵרוּךְ (סימן סא סכ"ב): אף בפסוקי דזמרה ובתפילה צריך לדקדק. להתחיל לדקדק זה לא ביום אחד ולא ביומיים, אבל אדם צריך להרגיל את עצמו. גם אם לא נעים לו מאנשים, מִן כּוֹתֵב שֶׁלֹא יִירָא מִפְּנֵי הַמַּלְעִיגִים, אבל גם אם לא הגיע לדרגה הזאת לפחות כשהוא מתפלל בינו לבין עצמו, יקרא וישים לב וידקדק. וזה העניין, מאחר שמצוות אתרוג היא מצווה של פעם בשנה, וקריאת שמע היא פעמיים ביום, פחות מדקדקים בה. בא הפסוק ואומר: "ויעש כן אהרן" - להגיד שבחו שלא שינה, אהרן לא עשה הבדל בין היום הראשון או אחרי שנה ושנתיים, תמיד היה אותו דבר. בין ביום הראשון שהדליק את המנורה, הדליק באותה שמחה והתלהבות וכל הכוונות שהיה צריך לכוון ככה הדליק גם למחרת, וגם אחרי שנתיים, וגם אחרי עשר שנים, אהרן תמיד הדליק אותו דבר באותה שמחה והתלהבות.

ברגע אחד להתרגל, אבל כשאדם רוצה הוא מתחיל. אבל אם אדם לא רוצה - ממילא הוא תמיד בקריאת שמע בדרגה נמוכה.

אמר פעם תלמיד חכם אחד, על אנשים שמתחילים להתחזק ונשארים באותו מצב, שזה דומה לילד שמתחיל לדבר והוא בהתחלה אומר חצאי ושברי מילים וההורים שלו כ"כ שמחים ונהנים, ואומרים: איזה יופי, הוא התחיל לדבר... במקום להגיד "לשתות", הוא אומר "תות", וכולם שמחים ונהנים... אבל אם לאחר שהוא יגדל, אחרי שנתיים ושלוש, הוא ידבר ככה, יאמרו השם ישמור מה זה? ילכו לרופא, ויחפשו איך ללמד אותו לדבר נכון וטוב, כמו שצריך. אותו דבר אדם שהתחיל להתחזק ולשמור מצוות, עושה טעויות ומתבלבל ולא יודע... הוא קורא יעלה ויבוא בתשעה באב... הוא לא יודע שום דבר. אבל הקב"ה שמח בו ואומר איזה יופי, הוא מתחיל להתחזק וחוזר בתשובה ומקיים מצוות. אבל אם הוא נשאר באותו מצב ולא מתקדם, הוא צריך ללכת לרופא... כל שכן מי שהוא בן תורה שבוודאי צריך להשתדל לקרוא קריאת שמע כמו שצריך, ולא להסתפק באיך שאנחנו קוראים מזמן שהיינו ילדים. "ואהבת" צריך להיות מלרע, לא "ואהבת" במלעיל. עוד צריך לשים לב להבדיל בין האות א' לאות ה', יש

מסע החיזוק השנתי לארה"ב

בצל הגזירות על עולם התורה, וכהמשך למסעות החיזוק שהיה עורך מִן ראש הישיבה זצוק"ל לארה"ב, ביום שלישי בלילה אור לח' סיון, המריאו ראש הישיבה מורנו הגאון הגדול הרב **צמח מאזוז** שליט"א ובנו מורנו הגאון הרב מצליח חי מאזוז שליט"א למסע חיזוק בקהלות היהודיות בארה"ב, הרבנים נושאים מדברות קודשם בבתי המדרש ובהיכלי הישיבות, מבקרים במוסדות החינוך ובמרכזים הרוחניים, ומקבלים קהל לברכה והתייעצות. לביקור התלווה גם עובדיה חדוק נהגו של מִן ראש הישיבה זצ"ל

במבחן לתלמידים בתלמוד התורה שבניהול תלמידו הרב יעקב רחמי, בפלטבוש

תמונות: עובדיה חדוק

על ציונו של האדמו"ר מליובאוויטש

עורך: הרב שילה סעדון. הגהה וביקורת: הרב יהושע כהן. עורך ראשי: הרב י. מ.

יו"ל ע"י: ישיבת "כסא רחמים", ניתן להשיג את העלון: a0733718074@gmail.com ליצירת קשר: 0533-121357